

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

16. listopadu 2023 *

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní požadavky na úvěrové instituce – Nařízení (EU) č. 575/2013 – Článek 4 odst. 1 body 1 a 42 – Definice – Pojmy ‚úvěrová instituce‘ a ‚povolení‘ – Poskytování úvěrů bez povolení“

Ve věci C-427/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Nejvyššího kasačního soudu (Varchoven kasacionen sad, Bulharsko) ze dne 21. června 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 28. června 2022, v trestním řízení proti

BG,

za účasti:

Varchovna kasacionna prokuratura,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení: T. von Danwitz, předseda senátu, P. G. Xuereb a A. Kumin (zpravodaj), soudci,

generální advokát: A. Rantos,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za Evropskou komisi: A. Nijenhuis, D. Triantafyllou a I. Zaloguín, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: bulharština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 1 bodů 1 a 42 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2013, L 176, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení zahájeného proti BG, který byl shledán vinným z toho, že bez příslušného povolení poskytl dvěma fyzickým osobám úročené půjčky.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 575/2013

- 3 Bod 5 odůvodnění nařízení č. 575/2013 zní:

„Toto nařízení a směrnice [Evropského parlamentu a Rady] 2013/36/EU [ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338)] by měly společně vytvářet právní rámec přístupu k příslušným činnostem, rámec dohledu a obezřetnostní pravidla pro úvěrové instituce a investiční podniky (dále jen společně ‚instituce‘). Toto nařízení by se tudíž mělo vykládat ve spojení s uvedenou směrnicí.“

- 4 Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti“, v odstavci 1 stanoví:

„Toto nařízení stanoví jednotná pravidla týkající se obecných obezřetnostních požadavků, které musí instituce podléhající dohledu podle směrnice 2013/36/EU splňovat v souvislosti s tímto:

- a) s kapitálovými požadavky týkajícími se zcela vyčíslitelných, jednotných a standardizovaných prvků úvěrového rizika, tržního rizika, operačního rizika a vypořádacího rizika;
- b) s požadavky na omezení velkých expozic;
- c) s požadavky na likviditu týkajícími se zcela vyčíslitelných, jednotných a standardizovaných prvků rizika likvidity, a to po vstupu aktu v přenesené pravomoci uvedeného v článku 460 v platnost;
- d) s požadavky na podávání zpráv, které se týkají písmen a), b) a c) a páky;
- e) s požadavky na zveřejňování informací.“

5 Článek 4 uvedeného nařízení, nadepsaný „Definice“, v odstavci 1 stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1) ‚úvěrovou institucí‘ podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet;

[...]

3) ‚institucí‘ úvěrová instituce nebo investiční podnik;

[...]

26) ‚finanční institucí‘ podnik jiný než instituce, jehož hlavní činností je nabývání účastí nebo výkon jedné nebo více činností uvedených v bodech 2 až 12 a v bodě 15 přílohy I směrnice 2013/36/EU, [...]

[...]

42) ‚povolením‘ dokument vystavený orgány v jakékoliv formě, jímž se uděluje právo vykonávat činnost;

[...]“

6 Článek 4 odst. 1 bod 1 nařízení č. 575/2013, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. listopadu 2019 (Úř. věst. 2019, L 314, s. 1) (dále jen „pozměněné nařízení č. 575/2013“), stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1) ‚úvěrovou institucí‘ podnik, jehož činnost spočívá v některé z těchto činností:

a) přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet;

b) výkon kterékoli z činností uvedených v bodech 3 a 6 oddílu A přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU [ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (Úř. věst. 2014, L 173, s. 349)], pokud platí jedna z těchto skutečností, avšak podnik není obchodníkem s komoditami a emisními povolenkami, subjektem kolektivního investování nebo pojišťovnou:

i) celková hodnota konsolidovaných aktiv podniku činí alespoň 30 miliard EUR,

ii) celková hodnota aktiv podniku je nižší než 30 miliard EUR a podnik je součástí skupiny, v níž celková hodnota konsolidovaných aktiv všech podniků ve skupině, jež mají jednotlivě celková aktiva nižší než 30 miliard EUR a které vykonávají některou z činností uvedených v bodech 3 a 6 oddílu A přílohy I směrnice 2014/65/EU, činí alespoň 30 miliard EUR, nebo

iii) celková hodnota aktiv podniku je nižší než 30 miliard EUR a podnik je součástí skupiny, v níž celková hodnota konsolidovaných aktiv všech podniků ve skupině, které vykonávají některou z činností uvedených v bodech 3 a 6 oddílu A přílohy I směrnice 2014/65/EU, činí alespoň 30 miliard EUR, pokud tak orgán

vykonávající dohled na konsolidovaném základě po konzultaci s kolegiem orgánů dohledu rozhodne v zájmu řešení možných rizik obcházení pravidel a možných rizik pro finanční stabilitu [Evropské u]nie;

pro účely písm. b) bodů ii) a iii) platí, že pokud je podnik součástí skupiny ze třetí země, celková hodnota aktiv každé pobočky takové skupiny ze třetí země, která je povolena v Unii, se zahrne do kombinované celkové hodnoty aktiv všech podniků ve skupině“.

- 7 Na základě čl. 62 bodu 1 nařízení 2019/2033 byl název nařízení č. 575/2013 nahrazen následujícím textem:

„Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a o změně nařízení (EU) č. 648/2012“.

Směrnice 2013/36

- 8 Body 2 a 42 odůvodnění směrnice 2013/36 uvádějí:

„(2) Tato směrnice by měla mimo jiné obsahovat ustanovení upravující udělování povolení k podnikání, nabývání kvalifikované účasti, výkon svobody usazování a volného pohybu služeb, pravomoci orgánů dohledu domovských a hostitelských členských států v tomto ohledu a ustanovení upravující počáteční kapitál a kontrolu v rámci dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky. [...] Tato směrnice by [...] měla být vykládána společně s nařízením [č. 575/2013] a měly by společně s uvedeným nařízením tvořit právní rámec upravující bankovní činnosti, rámec dohledu a obezřetnostní pravidla pro úvěrové instituce a investiční podniky.

[...]

(42) Touto směrnicí by neměla být dotčena ustanovení práva členských států, pokud jde o trestněprávní sankce.“

- 9 Článek 1 této směrnice zní následovně:

„Tato směrnice stanoví pravidla týkající se:

a) přístupu k činnosti úvěrových institucí a investičních podniků (dále jen společně ‚instituce‘);

[...]

- 10 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný ‚Definice‘, v odstavci 1 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1) ‚úvěrovou institucí‘ úvěrová instituce ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení [č. 575/2013];

[...]

22) ‚finanční institucí‘ finanční instituce ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 26 nařízení [č. 575/2013];

[...]

38) ‚povolením‘ povolení ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 42 nařízení [č. 575/2013];

[...]“

11 Kapitola 1 hlavy III směrnice 2013/36, nadepsaná „Obecné podmínky přístupu k činnosti úvěrových institucí“, obsahuje mimo jiné články 8 a 9.

12 Článek 8 této směrnice, nadepsaný „Povolení“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy stanoví, že úvěrové instituce musí před zahájením své činnosti získat povolení. [...]“

13 Článek 9 této směrnice, nadepsaný „Zákaz přijímání vkladů nebo jiných splatných prostředků od veřejnosti jinými podniky nebo osobami než úvěrovými institucemi“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zakáží osobám nebo podnikům, které nejsou úvěrovými institucemi, vykonávat podnikatelskou činnost spočívající v přijímání vkladů nebo jiných splatných prostředků od veřejnosti.“

14 Směrnice 2013/36 obsahuje hlavu V, nadepsanou „Ustanovení týkající se svobody usazování a volného pohybu služeb“, v jejíž kapitole 1, nadepsané „Obecné zásady“, se nachází mimo jiné článek 34 této směrnice.

15 Tento článek 34, nadepsaný „Finanční instituce“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy stanoví, že činnosti vyjmenované v příloze I mohou být na jejich území provozovány v souladu s článkem 35, čl. 36 odst. 1, 2 a 3, čl. 39 odst. 1 a 2 a články 40 až 46 buď prostřednictvím zřízení pobočky, nebo poskytováním služeb kteroukoliv finanční institucí jiného členského státu, která je dceřiným podnikem úvěrové instituce nebo společným dceřiným podnikem dvou nebo více úvěrových institucí, jejíž společenská smlouva a stanovy povolují tyto činnosti a která splňuje všechny následující podmínky:

[...]“

16 Body 1 a 2 přílohy I směrnice 2013/36, nadepsané „Seznam činností podléhajících vzájemnému uznání“, znějí následovně:

„1. Přijímání vkladů a jiných splatných peněžních prostředků

2. Poskytování úvěrů včetně mimo jiné spotřebitelského úvěru, úvěrových smluv týkajících se nemovitého majetku, faktoringu, s postihem nebo bez postihu, financování obchodních transakcí (včetně forfeitingu).“

Směrnice 2014/65

17 Příloha I směrnice 2014/65 je nadepsána „Seznamy služeb, činností a finančních nástrojů“. Oddíl A této přílohy I, nadepsaný „Investiční služby a činnosti“, v bodech 3 a 6 uvádí:

„3. Obchodování na vlastní účet

[...]

6. Upisování finančních nástrojů nebo umístování finančních nástrojů na základě pevného závazku převzetí“.

Bulharské právo

Trestní zákoník

18 Článek 252 odst. 1 trestního zákoníku (Nakazatelen kodeks) stanoví:

„Kdo bez řádného povolení provádí v rámci podnikatelské činnosti bankovní, pojišťovací nebo jiné finanční operace, poskytne platební služby nebo vydá elektronické peníze, pro které je takové povolení vyžadováno, bude potrestán trestem odnětí svobody v délce tří až pěti let a propadnutím nejvýše poloviny svého majetku.“

Zákon o úvěrových institucích

19 Článek 2 odst. 1 zákona o úvěrových institucích (Zakon za kreditnite instituciji) (DV č. 59 ze dne 21. července 2006), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o úvěrových institucích“), definuje pojem „banka“ (úvěrová instituce) následovně:

„Právnícká osoba, která od veřejnosti přijímá vklady nebo jiné splatné peněžní prostředky a poskytuje úvěry nebo jiné financování na vlastní účet a na vlastní riziko.“

20 Článek 3 odst. 1 bod 3 tohoto zákona definuje pojem „finanční instituce“ jako osobu, která není institucí ani průmyslovou holdingovou společností a jejíž hlavní činností je zejména poskytování úvěrů z peněžních prostředků, které nepocházejí z vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků přijatých od veřejnosti.

21 Článek 3a odst. 1 uvedeného zákona stanoví:

„Pro výkon činností uvedených v čl. 2 odst. 2 bodech 6, 7 a 12 a v čl. 3 odst. 1 bodech 2 a 3 na podnikatelském základě musí být daná osoba zapsána do veřejného rejstříku [Bulharské národní banky (Balgarska narodna banka) (BNB)], je-li pro ni jedna či více těchto činností hlavní. Kritéria definice činnosti jako hlavní jsou stanovena nařízením BNB.“

22 Podle čl. 13 odst. 1 téhož zákona je pro výkon bankovních činností vyžadována licence vydaná BNB.

23 Doplňující ustanovení zákona o úvěrových institucích v odstavci 4 stanoví, že tento zákon provádí mimo jiné ustanovení směrnice 2013/36.

Původní řízení a předběžné otázky

24 V období od dubna 2016 do září 2017 poskytl BG, bulharský státní příslušník, který v tomto období zastával funkci místního radního, dvěma fyzickým osobám úročené půjčky v hotovosti.

- 25 Rozsudkem ze dne 1. října 2020 byl BG uznán vinným z toho, že prováděl bankovní operace podnikatelským způsobem bez příslušného povolení vyžadovaného zákonem o úvěrových institucích. Byl proto mimo jiné na základě čl. 252 odst. 1 trestního zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v délce tří let s podmíněným odkladem na zkušební dobu čtyř let, jakož i k propadnutí určité částky majetku, jehož byl vlastníkem.
- 26 Uvedený rozsudek byl v odvolacím řízení potvrzen rozsudkem ze dne 15. dubna 2021. BG proto podal proti zmíněnému rozsudku kasační opravný prostředek k Nejvyššímu kasačnímu soudu (Varchoven kasacionen sad, Bulharsko), který je předkládajícím soudem.
- 27 Předkládající soud uvádí, že v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu (Nakazatelno-procesualen kodeks) může rozhodnout zejména tak, že obžalovaného zproští viny, pokud skutkové okolnosti věci umožňují dospět k závěru, že obžalovaný není pachatelem činu, který je mu kladen za vinu, nebo pokud tento čin není příčinou trestného činu, nebo změnit rozsudek vydaný v odvolacím řízení tak, že uvedený čin překvalifikuje na jiný trestný čin, za který lze uložit stejný nebo nižší trest, než jaký se ukládá za trestný čin, z něhož byl obžalovaný shledán vinným.
- 28 Předkládající soud přitom uvádí, že za účelem určení, zda může vykonat některou z těchto pravomocí, musí nejprve upřesnit rozsah definic uvedených v čl. 4 odst. 1 bodech 1 a 42 nařízení č. 575/2013 ve spojení s čl. 9 odst. 1 směrnice 2013/36 a s přílohou I body 1 a 2 této směrnice. Výklad těchto ustanovení unijního práva je totiž podle uvedeného soudu relevantní pro určení skutečného významu jednotlivých znaků skutkové podstaty trestného činu uvedeného v čl. 252 odst. 1 trestního zákoníku, zejména pojmu „bankovní operace“, který je v něm uveden.
- 29 V tomto ohledu předkládající soud zaprvé vysvětluje, že podle praxe bulharských soudů a bulharské právní nauky je význam těchto znaků ve vnitrostátním právu objasněn zákony, které nespádají do oblasti trestního práva, zejména zákonem o úvěrových institucích, které upravují bankovní činnosti a definují takové pojmy, jako jsou pojmy „banka“, „bankovní transakce“, „bankovní činnost“ a „bankovní úvěr“. Kromě toho z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že tento zákon provádí mimo jiné ustanovení směrnice 2013/36.
- 30 Pokud jde o význam pojmu „bankovní činnost“, poukazuje předkládající soud na to, že tato činnost spočívá v tom, že úvěrová instituce přijímá vklady a jiné splatné peněžní prostředky od veřejnosti a poskytuje úvěry nebo jiné financování na účet této instituce a na její riziko. Definice tohoto pojmu je tak podle uvedeného soudu v souladu s definicí v čl. 4 odst. 1 bodě 1 nařízení č. 575/2013.
- 31 Z druhého předkládající soud upřesňuje, že podle čl. 252 odst. 1 trestního zákoníku ve spojení s čl. 13 odst. 1 zákona o úvěrových institucích je výkon jakékoli bankovní činnosti, mimo jiné poskytování bankovních úvěrů, bez povolení ve formě licence vydané BNB trestným činem.
- 32 Zatřetí tentýž soud uvádí, že v několika jeho nedávných rozhodnutích byl upřesněn pojem „bankovní operace“ ve smyslu čl. 252 odst. 1 trestního zákoníku. Podle těchto rozhodnutí například nelze za takovou operaci považovat poskytování úročených půjček v rámci podnikatelské činnosti z prostředků, které nepocházejí z vkladů přijatých od veřejnosti. V rámci věcí, ve kterých byla vydána uvedená rozhodnutí, byli obžalovaní zproštěni viny z důvodu, že se toto ustanovení vztahovalo pouze na bankovní činnosti, které podléhaly povolovacímu režimu ve formě licence.

- 33 Začtvrté předkládající soud upřesňuje, že poskytování úvěrů z prostředků, které nevyplývají z činnosti spočívající v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti, je finanční operací, pro kterou čl. 3a odst. 1 zákona o úvěrových institucích stanoví režim registrace, a nikoli povolovací režim. Výkon této podnikatelské činnosti bez takové registrace nepředstavuje trestný čin.
- 34 Předkládající soud má však pochybnosti, jaký je přesný smysl definice „úvěrové instituce“ uvedené v čl. 4 odst. 1 bodě 1 nařízení č. 575/2013. Klade si proto otázku, zda použití spojky „a“ v této definici, která spojuje činnost spočívající v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti s činností spočívající v poskytování úvěrů, znamená, že taková instituce poskytuje úvěry pouze z prostředků přijatých od veřejnosti a nemůže rovněž poskytovat úvěry z prostředků pocházejících z jiných zdrojů, jako jsou vybírané poplatky nebo úroky. Předkládající soud uvádí, že tyto pochybnosti vyplývají rovněž z výslovného zákazu, aby jiné osoby a podniky než úvěrové instituce přijímaly od veřejnosti vklady nebo jiné splatné peněžní prostředky, který je zakotven v čl. 9 odst. 1 směrnice 2013/36, a z okolnosti, že v bodech 1 a 2 přílohy I této směrnice jsou obě dotyčné činnosti uvedeny odděleně.
- 35 Kromě toho má uvedený soud za to, že potřebuje objasnění ohledně výkladu definice pojmu „povolení“ uvedené v čl. 4 odst. 1 bodě 42 nařízení č. 575/2013. Konstatuje, že se tímto pojmem rozumí dokument, jímž se uděluje právo vykonávat činnost v rámci tohoto nařízení a směrnice 2013/36. Konkrétně si předkládající soud klade otázku, zda tato definice odkazem na „dokument [...] v jakékoliv formě, jímž se uděluje právo vykonávat činnost“, zahrnuje jak povolení udělovaná ve formě licence, jak je stanoví vnitrostátní právo pro úvěrové instituce, tak povolení v rámci režimu registrace, který je ve vnitrostátním právu stanoven pro finanční instituce.
- 36 Za těchto podmínek se Nejvyšší kasační soud (Varhoven kasacionen sad) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být definice ‚úvěrové instituce‘ uvedená v čl. 4 odst. 1 bodě 1 [nařízení č. 575/2013] vykládána v tom smyslu, že úvěry musí být poskytovány výlučně z prostředků, které byly přijaty jako vklady nebo jiné splatné peněžní prostředky od veřejnosti, nebo může úvěrová instituce úvěry poskytovat i z prostředků z jiných zdrojů?
- 2) Jak má být vykládán obsah výrazu ‚dokument [...] v jakékoliv formě, jímž se uděluje právo vykonávat činnost‘, ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 42 [nařízení č. 575/2013], a, pokud jde o úvěrové transakce, zahrnuje jak režim povolení ve formě licence, tak i režim povolení ve formě registrace?“

Řízení před Soudním dvorem

- 37 Předkládající soud požádal o projednání této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení podle článku 107 jednacího řádu Soudního dvora. Na podporu své žádosti předkládající soud uvádí, že věc, ve které rozhoduje, je naléhavá, jelikož skutky, které jsou kladeny BG za vinu, byly spáchány v roce 2016 a délka původního řízení může ohrozit právo na spravedlivý proces.

38 Dne 14. července 2022 první senát Soudního dvora na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl, že není namístě této žádosti vyhovět, neboť nebyla splněna podmínka naléhavosti stanovená v tomto článku 107.

K pravomoci Soudního dvora

39 Je třeba bez dalšího uvést, že skutkový stav v původním řízení nespadá do působnosti nařízení č. 575/2013, jehož výkladu se týká žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

40 Podle ustálené judikatury má však Soudní dvůr pravomoc rozhodnout o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se ustanovení unijního práva v situacích, kdy se na skutkový stav v původním řízení sice přímo nevztahuje působnost tohoto práva, ale ustanovení uvedeného práva se stala použitelnými na základě vnitrostátního práva v důsledku odkazu tohoto práva na jejich obsah (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 31 a citovaná judikatura).

41 V takových situacích totiž existuje jasný zájem Unie na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo ustanovením převzatým z unijního práva jednotného výkladu (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 32 a citovaná judikatura).

42 Výklad ustanovení unijního práva provedený Soudním dvorem v situacích, které nespadají do jejich působnosti, je tedy odůvodněn, jestliže se tato ustanovení stala na základě vnitrostátního práva přímo a bezpodmínečně použitelnými na takové situace, aby bylo zajištěno, že s těmito situacemi a situacemi spadajícími do působnosti uvedených ustanovení bude zacházeno stejně (rozsudky ze dne 7. listopadu 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 33, a ze dne 10. září 2020, Tax-Fin-Lex, C-367/19, EU:C:2020:685, bod 21 a citovaná judikatura).

43 V tomto ohledu je třeba ještě připomenout, že konkrétní skutečnosti umožňující prokázat, že se ustanovení unijního práva stala na základě vnitrostátního práva přímo a bezpodmínečně použitelnými, musí vyplývat z předkládacího rozhodnutí [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 2023, Banca A (Použití směrnice o fúzích na vnitrostátní situaci), C-827/21, EU:C:2023:355, bod 46 a citovaná judikatura].

44 V projednávané věci předkládající soud, který má v rámci systému soudní spolupráce zavedeného článkem 267 SFEU jako jediný pravomoc vykládat vnitrostátní právo (rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, C a A, C-257/17, EU:C:2018:876, bod 34 a citovaná judikatura), uvedl důvody, které jej vedly k pochybnostem o výkladu nařízení č. 575/2013, a vylíčil vztah mezi tímto nařízením a vnitrostátními ustanoveními dotčenými v původním řízení. Z konkrétních skutečností uvedených v předkládacím rozhodnutí například vyplývá, že předkládající soud je povinen vycházet z definic obsažených v uvedeném nařízení, aby v rámci tohoto řízení rozhodl ve věci samé.

45 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že se tyto definice staly na základě bulharského práva přímo a bezpodmínečně použitelnými na takové situace, jaké nastaly ve věci v původním řízení, a že tedy existuje jasný zájem Unie na tom, aby Soudní dvůr o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce rozhodl.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 46 Úvodem je třeba poukázat na to, že čl. 4 odst. 1 bod 1 nařízení č. 575/2013, jehož se týká první otázka a který obsahuje definici pojmu „úvěrová instituce“, byl změněn nařízením 2019/2033.
- 47 Před touto změnou byl tento pojem definován jako „podnik, jehož činnost spočívá v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet“.
- 48 Od uvedené změny se „úvěrovou institucí“ rozumí podnik, jehož činnost spočívá v některé z činností uvedených v čl. 4 odst. 1 bodě 1 písm. a) a b) pozměněného nařízení č. 575/2013.
- 49 Posledně uvedenými činnostmi jsou v souladu s tímto čl. 4 odst. 1 bodem 1 písm. a) „přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a poskytování úvěrů na vlastní účet“ a v souladu s uvedeným čl. 4 odst. 1 bodem 1 písm. b) „výkon kterékoli z činností uvedených v bodech 3 a 6 oddílu A přílohy I směrnice [2014/65]“ za určitých podmínek.
- 50 V projednávané věci je třeba uvést, že podle vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem je definice pojmu „úvěrová instituce“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení č. 575/2013 relevantní pro výklad ustanovení trestního práva, na jehož základě bylo rozhodnuto o odsouzení BG.
- 51 Kromě toho se toto odsuzující rozhodnutí týká činů, které byly spáchány v období od dubna 2016 do září 2017, tedy předtím, než vstoupila v platnost změna čl. 4 odst. 1 bodu 1 tohoto nařízení provedená nařízením 2019/2033.
- 52 Není přitom vyloučeno, že tato změna je relevantní z hlediska zásady zpětného použití příznivějšího trestního zákona (*lex mitior*). I když spis, jež má Soudní dvůr k dispozici, neposkytuje informace o tom, jakým způsobem je tato zásada zakotvena v bulharském právu, nic to nemění na tom, že tato zásada je v každém případě zaručena v čl. 7 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 [v tomto smyslu viz rozsudek ESLP ze dne 17. září 2009, Scoppola v. Itálie (č. 2), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, bod 109], jejíž stranou je Bulharská republika.
- 53 Za těchto podmínek je třeba pro účely odpovědi na první otázku zohlednit změnu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení č. 575/2013 provedenou nařízením 2019/2033.
- 54 Konečně a s výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, se jeví, že BG nevykonával žádnou z činností uvedených v čl. 4 odst. 1 bodě 1 písm. b) pozměněného nařízení č. 575/2013.
- 55 Je tudíž třeba mít za to, že podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 4 odst. 1 bod 1 písm. a) pozměněného nařízení č. 575/2013 musí být vykládán v tom smyslu, že podnik spadá pod pojem „úvěrová instituce“ ve smyslu tohoto čl. 4 odst. 1 bodu 1 pouze tehdy, pokud jeho činnost spočívá v poskytování úvěrů z prostředků pocházejících z vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků přijatých od veřejnosti, s vyloučením prostředků z jiných zdrojů.

- 56 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že výklad ustanovení unijního práva vyžaduje, aby bylo zohledněno nejen znění takového ustanovení, ale i kontext, do něhož spadá, jakož i cíle a účel, které sleduje akt, jehož je součástí. Historie vzniku ustanovení unijního práva může rovněž poskytnout informace relevantní pro jeho výklad (rozsudek ze dne 16. března 2023, Towercast, C-449/21, EU:C:2023:207, bod 31 a citovaná judikatura).
- 57 Pokud jde o znění čl. 4 odst. 1 bodu 1 písm. a) pozměněného nařízení č. 575/2013, je třeba uvést, že toto znění obsahuje dva prvky, a sice „přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti“ a „poskytování úvěrů na vlastní účet“. Kromě toho jsou oba tyto prvky spojeny spojkou „a“.
- 58 Z toho je třeba dovodit, že podnik, který nevykonává žádnou činnost uvedenou v tomto čl. 4 odst. 1 bodě 1 písm. b), spadá pod pojem „úvěrová instituce“ ve smyslu uvedeného čl. 4 odst. 1 bodu 1 pouze tehdy, pokud jeho činnost spočívá současně v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a v poskytování úvěrů na vlastní účet.
- 59 Kromě toho sice není vyloučeno, aby úvěry byly poskytovány z prostředků pocházejících z jiných zdrojů než z vkladů nebo jiných splatných prostředků přijatých od veřejnosti, nicméně obecně nutně existuje souvislost mezi přijímáním vkladů a poskytováním úvěrů.
- 60 To potvrzuje i účel čl. 4 odst. 1 bodu 1 písm. a) pozměněného nařízení č. 575/2013, kterým je poskytnout funkční definici pojmu „úvěrová instituce“.
- 61 Toto ustanovení má totiž svůj původ v čl. 1 první odrážce první směrnice Rady 77/780/EHS ze dne 12. prosince 1977 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti úvěrových institucí a jejího výkonu (Úř. věst. 1977, L 322, s. 30).
- 62 Z historie vzniku posledně uvedeného ustanovení přitom vyplývá, že definice pojmu „úvěrová instituce“ vychází z funkce, kterou plní zejména banky v měnovém oběhu národních ekonomik, přičemž jejich hlavním úkolem je vytvořit vazbu mezi úsporami a investicemi, tedy shromažďovat finanční prostředky a půjčovat je (návrh směrnice Rady o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti úvěrových institucí a jejího výkonu [COM (74)2010 final, s. 6]).
- 63 Z toho plyne, že podnik, který od veřejnosti nepřijímá vklady nebo jiné splatné peněžní prostředky, a který se tak omezuje na poskytování úvěrů z prostředků z jiných zdrojů, nespadá pod pojem „úvěrová instituce“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 písm. a) pozměněného nařízení č. 575/2013.
- 64 Tento závěr není vyvrácen skutečností, že po změně nařízení č. 575/2013 nařízením 2019/2033 odkazuje tento čl. 4 odst. 1 bod 1 napříště na podnik, jehož činnost „spočívá v některé z těchto činností“.
- 65 Unijní normotvůrce totiž při této změně neoddelil v uvedeném čl. 4 odst. 1 bodě 1 písm. a) činnost spočívající v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti od činnosti spočívající v poskytování úvěrů, což potvrzuje, že obě tyto činnosti musí být chápány tak, že tvoří jeden celek. Kromě toho na rozdíl od tohoto ustanovení odkazuje tentýž čl. 4 odst. 1 bod 1 písm. b) na „kteroukoli z činností“ uvedených v bodech 3 a 6 oddílu A přílohy I směrnice 2014/65.

- 66 Ostatně, pokud jde o otázky předkládajícího soudu týkající se čl. 9 odst. 1 směrnice 2013/36 a přílohy I této směrnice, je třeba uvést, že tento čl. 9 odst. 1 výslovně zakazuje osobám nebo podnikům, které nejsou úvěrovými institucemi, přijímat od veřejnosti vklady nebo jiné splatné peněžní prostředky, aniž uvádí rovněž činnost spočívající v poskytování úvěrů, a dále že body 1 a 2 této přílohy I uvádějí odděleně přijímání vkladů a poskytování úvěrů. To však nemá vliv na výklad pojmu „úvěrová instituce“ ve smyslu nařízení č. 575/2013.
- 67 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 1 bod 1 písm. a) pozměněného nařízení č. 575/2013 musí být vykládán v tom smyslu, že podnik spadá pod pojem „úvěrová instituce“ ve smyslu tohoto čl. 4 odst. 1 bodu 1 pouze tehdy, pokud jeho činnost spočívá současně v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a v poskytování úvěrů na vlastní účet, přičemž je třeba upřesnit, že tyto vklady nebo jiné prostředky přijaté od veřejnosti jsou určeny k poskytování úvěrů, aniž je vyloučeno, aby byly úvěry poskytovány i z jiných zdrojů.

K druhé otázce

- 68 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda pojem „povolení“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 42 nařízení č. 575/2013 musí být vykládán v tom smyslu, že zahrnuje režim povolování činností poskytování úvěrů prostřednictvím registrace.
- 69 Úvodem je třeba přezkoumat kontext, v němž byla tato otázka položena.
- 70 Podle trestního ustanovení dotčeného v původním řízení, a sice čl. 252 odst. 1 trestního zákoníku, je potrestán zejména ten, „[k]do bez řádného povolení provádí v rámci podnikatelské činnosti bankovní, pojišťovací nebo jiné finanční operace“. Podle vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem se toto ustanovení použije pouze na činnosti, pro které je stanoven režim povolení ve formě licence.
- 71 Kromě toho podle těchto vysvětlení poskytování úvěrů z prostředků, které nevyplývají z činnosti spočívající v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti, je, pokud není bankovní operací, přinejmenším finanční operací, pro kterou vnitrostátní právo stanoví režim registrace, a nikoli povolovací režim, takže výkon takové podnikatelské činnosti bez registrace není trestným činem.
- 72 Předkládající soud má přitom podle všeho za to, že výklad pojmu „povolení“ ve smyslu nařízení č. 575/2013 je relevantní pro výklad pojmu „povolení“ ve smyslu čl. 252 odst. 1 trestního zákoníku, protože kdyby na základě širokého výkladu pod tyto pojmy spadal i režim registrace, bylo by třeba mít za to, že provádění takových finančních operací, jako jsou běžné úvěrové operace, bez registrace, rovněž spadá pod trestný čin upravený v tomto ustanovení.
- 73 V tomto ohledu je třeba souhlasně s Evropskou komisí uvést, že pojem „povolení“ ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 42 nařízení č. 575/2013 musí být vnímán v kontextu tohoto nařízení, který zahrnuje směrnici 2013/36.
- 74 Tato směrnice upravuje v rámci hlavy III kapitoly 1 obecné požadavky pro přístup k činnosti úvěrových institucí. Konkrétně čl. 8 odst. 1 uvedené směrnice uvádí, že členské státy stanoví, že úvěrové instituce musí před zahájením své činnosti získat povolení.

- 75 Naproti tomu, pokud jde o finanční instituce, pod které v souladu s definicí uvedenou v čl. 4 odst. 1 bodě 26 nařízení č. 575/2013 spadají podniky jiné než úvěrové instituce, jejichž hlavní činnost spočívá (pouze nebo mimo jiné) v poskytování úvěrů, omezuje se směrnice 2013/36 na to, že v rámci své hlavy V zakotvuje ustanovení týkající se svobody usazování a volného pohybu služeb.
- 76 Z toho plyne, že podmínky, kterými se řídí získání povolení pro činnost finanční instituce ve smyslu nařízení č. 575/2013, jsou upraveny pouze na vnitrostátní úrovni, takže pokud jde o podrobné podmínky takových povolení, není rozsah pojmu „povolení“ ve smyslu tohoto nařízení pro původní řízení relevantní.
- 77 Za těchto podmínek není namístě odpovídat na druhou otázku.

K nákladům řízení

- 78 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Článek 4 odst. 1 bod 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. listopadu 2019,

musí být vykládán v tom smyslu, že

podnik spadá pod pojem „úvěrová instituce“ ve smyslu tohoto čl. 4 odst. 1 bodu 1 pouze tehdy, pokud jeho činnost spočívá současně v přijímání vkladů nebo jiných splatných peněžních prostředků od veřejnosti a v poskytování úvěrů na vlastní účet, přičemž je třeba upřesnit, že tyto vklady nebo jiné prostředky přijaté od veřejnosti jsou určeny k poskytování úvěrů, aniž je vyloučeno, aby byly úvěry poskytovány i z jiných zdrojů.

Podpisy